

L'Estiuada

Periodic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció i Administració: Carrer de Vic, 9

Any VI

Sant Hilari Sacalm, 4 Juliol de 1913

Núm. 62

CONTINUACIÓ

Ha entrat L'ESTIUADA en el sisè any de la seva publicació. Humil en els seus començos, al avençar en la ample via patriòtica, ha trobat fortitut i empenta. Avui ja es tot una institució vilatana: lo que abans era molt humil, ja es una relativa fortalesa; lo que eren entusiasmes no ben delineats, avui son orientació concreta i clara, frondosa i altíssima per això.

L'amor intens per la vila, la fe catalanista, constitueixen el nervi i tota la força de la nostra actuació. Així des de l'escalf del primer moment ha marxat avant L'ESTIUADA, des de que resarem, vessants de voluntat, un credo patriòtic i diguerem unes paraules d'amor a Sant Hilari, el periòdic ha seguit una via preconcebuda sostinguda sense solució de continuïtat, pel xardorós patriotisme. I lo que era pobret ha esdevingut fort i lo que era aspiració s'ha encarnat amb la realitat. Avui no fem res més que continuar la nostra obra; la nostra obra es una serie de desitjos factibles, cada istiu realitzats alguns com el camí d'un més enllà. Les nostres tongades periodístiques son esperonades l'una per l'altra; l'hivern es el temps de gestació interna, el període de reculliment i de provisió de forces. Es per això que cada istiu L'ESTIUADA augmenta, i tot continuant la feina, reapareix amb més elements d'estudi i de treball i mentres s'enfondeixen els temes de cultura vilatana se n'obren de nous. I per sobre de tot hi plana majestuosa, forta i esplèndida la paraula plena d'amor a Catalunya, l'article catalanitzant, dirigit a la nostra gent encare no conscienta de lo que es i lo que pot la Patria catalana.

Així en el número anterior, primer de la present tongada, ni'ns excusarem de dir unes paraules de salutació, perquè si bé'l periòdic surt no més que a l'istiu, l'esperit que'l mou, la força que li dona vida, resta durant tot l'any i durant tot l'any fa la seva obra. Així mateix, si en el poble hi han baralles, si hi han bandos, nosaltres solament devem apuntar-los com un dato històric, o portar-los an el laboratori com un preciós i fins pintoresc element d'estudi, però de cap manera posar-nos a batallar, baix cap motiu entrar en les dissidències de la lluita pestilenta. L'obra nostra es molt més alta, L'ESTIUADA està col·locada molt més enlairada; si baixés a la plaça de les discordies fastigoses—prou li han convidada—perderia tot el seu encís, tot el respecte que obté i l'entusiasme amb que es vista i volguda: la seva gran obra quedaria interrompuda potser per sempre.

Continuem la feina de l'any passat, de l'altre i de l'altre, i la conti-

nuem amb el mateix entusiasme, amb més fortitut. En aquesta tongada que comença plantarem noves fites que engrandiran el tresor de la cultura hilarienca, que relativament es molt vistosa i tornarem a pronun-

ciar les paraules patriòtiques amara- des d'amor a Catalunya, perquè'l poble les senti i entri en coneixença de la nació catalana gran, viva i triomfant.

Prédiques catalanistes

I

Inconscientment casi tothom es catalanista, tothom sense donar-se'n compte estima a Catalunya; però per ésser bon català, per ésser veritablement catalanista, s'ha de ser conscient, o sigui, s'han de sapiguer els devers i drets del català i de Catalunya. Si no se sab això, encare que allà en el fons del nostre cor hi sentim un amor per a Catalunya, aquest amor serà vagorós e infecond, es manifestarà diluit i apagat, no donarà fruits ni posarà saó a les obres, no farà progressar a la patria i per consegüent a l'humanitat. Per estimar una cosa, primer es té de conèixer, quan se coneix i estima es desitja el seu bé i la seva prosperitat. Hi ha molts catalans que no coneixen a Catalunya i per això no l'estimen i no saben lo que val i lo que pot.

Els catalanistes diem que Catalunya es una Nació, perquè distingim entre aquest concepte i el d'Estat. Nació es una entitat natural, un territori poblat que té tots els atributs de vida propia; Estat es una entitat artificiosa, independent, creada per les conveniències dels homes, per a millor governar. Hi han Estats compostos de varies nacions.

Espanya es un Estat. Catalunya es una Nació, perquè té tots els atributs de vida propia, té una historia gloriosa en el transcurs de la qual havia sigut independent, separada completament d'Espanya; té idioma—no dialecte—que ha existit abans que'l castellà, i en ell s'hi han escrit obres que han recorregut tot el mon; avui ha creat una literatura potent; es estudiat a l'extranger i ha creat genis com en Mossén Cinto i en Guimerà; Catalunya ademés té un Dret peculiar que'n el règim familiar es completament diferent del castellà, un Dret que s'adapta a la nostra vida i té institucions gloriosíssimes com el consolat de Mar de l'Edat mitja, primer còdic de costums marítimes en tot el mon, els censos, la rabassa morta, els capítols matrimonials, tot es típic de Catalunya; té també un caràcter propi i unes costums genuïnes oposades, per exemple, amb les d'Andalusia; un Art florentí i una ciència que renaix Catalunya té tots els atributs de vida propia i per això es Nació i es la Patria, la única Patria dels catalans, perquè'ls catalans tenim comunitat d'història,

llengua, Dret, caràcter, costums... Hi ha tractadistes que an aquestes característiques hi afegeixen l'unitat de religió, la qual té un remarcable valor, però no'l que tenia en la antiguetat, per haver desaparegut el caràcter exclusivista que'n els temps antics tenia. Se citen també altres caràcters; però els que veritablement indiquen l'existència de la nació natural, son els que hem esmentat, i especialment l'idioma i el Dret.

No hi ha cap dubte, doncs, de que Catalunya es una Nació; Espanya, un Estat compost de varies nacions i regions. Lo important per a nosaltres es que se sapiguen els atributs, les qualitats que té Catalunya i que formen el contingut del nom català, de manera que podem deixar d'ésser espanyols però mai catalans. Si Catalunya perteneix a Anglaterra, seríem catalans anglesos, com els del Roselló son catalans francesos o sigui catalans perteneixents a l'organització política de l'Estat francès. Fins hi han nacions que perteneixen a tres Estats diferents, com per exemple Polònia, però els polonesos sempre son polonesos, així mateix si els catalans fossim de Rusia sempre seríem catalans. També podria ser que Catalunya no pertenesqués a cap Estat, que ella'n constituís un, i allavors seria independent.

Nosaltres som catalanistes, perquè tenim consciència, perquè sabem que Catalunya té tots els atributs i qualitats esmentades. I naturalment, sapiguent que les posseeix Catalunya i cada un de nosaltres, per això els estimem. Els catalanistes, per exemple, estimem i venerem l'idioma català i volem que prosperi i sigui fort i gran; estimem el Dret perquè s'adapta a la nostra vida i volem fer-lo progressar perquè sigui l'admiració del mon, volem que s'escriui en català i que la nostra Literatura traspassi les fronteres i que com en el cas mateix den Mossén Cinto i den Guimerà es digui Catalunya es un gran poble, son gent que aimen lo seu els catalans, son una raça forta que crea genis i té un Art digne d'imitació i una industria florent. I diguin també: els catalans estudien lo seu, ja que ells hi estan obligats, i estudiant lo seu omplen llibres científics que fan progressar la ciencia mundial; i quan estudien

l'història, la botànica, el Dret, la sociologia catalanes, porten elements de vida a l'humanitat. No solament perquè tot estudi es profitós, sinó perquè totes les coses de Catalunya tenen una fesomia peculiar per efecte d'aquells atributs naturals de que parlavem que formen l'essència constitutiva de totes les coses que neixen i moren a Catalunya. Així, per exemple els castellans casi mai fan capítols matrimonials quan se casen, els capítols per ells son una cosa estranya, i en canvi a Catalunya es un tràmit, una cosa naturalíssima; a Catalunya el pare, excepte una quarta part que l'ha de repartir amb llegítimes, de les altres tres quartes parts en pot disposar lliurement. En canvi a Castella i Andalusia està molt més lligat, i això que diem del Dret, ho podríem dir de l'Art, Música, Literatura, Ciencia, etc. etc.; cada terra fa sa guerra, però totes les terres tendeixen al progrés del món i al benestar dels homes, amb els seus atributs peculiars, amb els medis que la naturalesa els hi ha donat.

I els catalanistes afirmem aquest principi com un principi, no sols per l'avenç de la Patria, sinó com un avenç del món. Estimem a la Patria perquè tothom té'l dever d'estimar lo seu i perque així fem civilització.

Encare més: no sols per això som catalanistes, sino que ho som per dignitat i per amor a la llibertat: Però ens adonem de que l'article es fa massa llarg i ho deixarem per un número vinent.

Afirmem com a conclusió: que som catalans abans que tot i no podem deixar de ser-ho. Que Catalunya té tots els atributs de vida propia i perquè son de Catalunya i son nostres els hem d'estimar i propagar i fer-los creixer i perquè ells tendeixen al progrés del mon. L'unitat imposada, es la mort; la varietat de manifestacions com a resultat de forces vitals i la consegüent emulació i rivalitat entre'ls pobles produïda per l'afirmació d'aquelles manifestacions de vida característica, es l'avenç i el progrés. Aquesta varietat no exclou sino que afirma i enforteix l'amor entre'ls pobles i els homes.

Les nostres aigües medicinals

UNA NOVA DISTINCIÓ

En l'exhibició anexa al Congrés de Metges de Llengua Catalana rescentment celebrat a Barcelona, hi figurava una esplèndida instal·lació amb tastador públic de les nostres aigües minerals.

El Jurat qualificador de l'exhibició en la Junta que tingué, una volta finalitzades les tasques del Congrés, acordà per unanimitat concedir a les aigües miner-medicinals de St. Hilari Sacalm el Gran Diploma de mèrit per les seves virtuts curatives demostrades en innumbrables experiències clíniques en tots els casos de trastorns nutritius, com son l'Artirisme, Diabetes, Obesitat, Gota,

Resultados las y cumplares que dispone de acta de la ley del impuesto
S. Hilari Sacalm 4 Julio de 1913

Reumatismes, i declarar-les insubstituïbles en les Calculosis de fetge i de ronyó, en quals malalties obren sempre d'una manera segura.

No cal dir amb quina joia consignem la distinció merescuda feta a les nostres aigües minerals en el Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana.

ABÚS

En «El Poble Català» de dimars s'hi publicà un article titulat «Ja no hi ha Pirineus!», en el qual es dona compte d'un veritable abús que succeeix amb les aigües minerals. Vegi's l'últim paràgraf de l'article que es el que'ns interessa:

«Que no hi hagi una major dosi de bona fè, és difícil fer desaparèixer fronteres. I de la que corre d'aquesta un pot fer-se'n càrrec amb lo següent: el canvi recíproc d'aigües minerals és sancionat entre França i Espanya, però enllà dels Pirineus no's troba ni una marca espanyola, mentre ençà se'n troben moltes de franceses fent la competència a les espanyoles. Per què? Senzillissim: els francesos tenen obertes les portes de la frontera a les aigües minerals espanyoles, però aquestes no's poden vendre, en tant l'Acadèmia de Medicina no certifica la bondat de les mateixes. I l'Acadèmia, naturalment, no certifica mai. Per altra part els espanyols «baden».

I diran que no hi ha Pirineus!»

L' ACTUAL MOMENT POLITIC

L'estat de la política, al apareixer novament L'ESTIUADA, es de desorientació i gaire bé d'absurde.

Altres anys hi havia una situació definida. En la política espanyola actuaven, dintre del règim, els dos partits turnants; fora del règim, els republicans amb ses diverses organitzacions, i els partits tradicionalistes. Semblava una plasmació definitiva de la política espanyola.

En la política catalana, un any era l'explèndit optimisme dels primers temps de Solidaritat catalana; un altre l'esperança de que fos aprovat el projecte d'Administració local, que donava en part satisfacció a les nostres aspiracions; darrerament la perspectiva afalagadora de l'aprovació del projecte de Mancomunitats, que devia consagrar la unitat legal de la nostra terra.

Avui tot això es variat. Els dos partits del règim estan destruïts i sols subsisteixen com apariències vanes, organitzacions sense esperit, que perduren i se sostenen per falta de nous organismes governants que puguin sustituir les. En Maura, amb l'hospitalitat irreductible de les esquerres i amb les disposicions poc favorables de la Corona, està al cap d'un partit conservador internament descompost. Del partit lliberal no hi ha que parlar ne: el Comte de Romanones es avui tant interi com el dia que va formar govern després de la mort d'en Canalejas.

En els partits republicans, no solament les tradicionals discordies intestines i l'envel·liment d'un programa sense contingut positiu, sinó l'orientació decidida envers la monarquia d'alguns dels seus directors i de una bona part dels elements intel·lectuals avençats d'Espanya han determinat una descomposició i una crisi. Els uns, els més moderats, s'en van a l'actuació dintre del règim constituït; els altres, per reacció natural, han d'accentuar cada dia més el tò revolucionari, convertint-se paulatinament en un partit de classe.

I en la nostra política catalana, a través també una situació de crisi. El projecte de Mancomunitats, darrera esperança de Catalunya, no ha sigut aprovat en el Senat, per l'oposició coligada de conservadors i moneristes, i probablement no serà convertit en llei per les Corts actuals. És el segon fracàs, segona edició de lo ocorregut amb el projecte d'Administració local. Amb una característica: la de que'ls conservadors que aleshores presentaren el projecte favorable a Catalunya, ara han sigut els seus enemics; mentre els lliberals, que ara l'han presentat, foren en les Corts passades els que varen impedir l'aprovació d'un projecte semblant. És un joc verdaderament desesperant el de la política espanyola, en el qual la causa de Catalunya serveix de pretexte en les lluites dels partits; els que governen tracten de donar-nos satisfacció, i els que son a l'oposició o'ls descontents del partit governant ho impedeixen. Quan en Maura defensava les nostres aspiracions mínimes, en Canalejas era'l capdevanter de l'oposició; però arribà al poder, i rectificà l'actitut passada, vol donar satisfacció a Catalunya, i aleshores s'hi oposen... en Maura i part dels lliberals; i amb en Romanones se repeteix l'història i la trasposició, i probablement se repetirà si fós cridat al poder en Montero Rios.

Què hem de fer els catalans en aquesta descomposició de la política espanyola?

Quina ha d'ésser la nostra actitut davant del fracàs reiterat dels projectes legislatius demanats per Catalunya?

La descomposició dels partits pot ésser, si sabem aprofitar-la, favorable a la nostra acció. Les organitzacions constituïdes amb l'enorme lastre d'interessos creats a base del regim vell, sempre son contraries a tota innovació radical, i han d'ésser, per això, i positivament son, a Espanya, enemigues de tota solució autonomista. Quan més fortes siguin, major serà la resistència que haurem de vencer. Podrien, inclòs, en un moment determinat, arribar a aprobar una llei beneficiosa per a Catalunya; però l'actuació d'aquesta llei, la serie d'actes dels ciutadans i de disposicions del poder que converteixen la lletra morta del text legal en realitat viva i feconda, fóra una lluita formidable si no vollem que l'intrusió pertorbadora d'un poder executiu, i més encare l'influència omnipotent d'una burocràcia centralista fessin estèril i nula la reforma legislativa, engendrant una decepció; tant més funesta i pertorbadora de l'esperit públic, quant més intens hagués sigut l'anhel del poble per a obtenir-la.

Per això, quan més descompostos els partits, menor serà la resistència a vencer. Amb una condició, no obstant: la de que no deixem que's facin contra nosaltres les organitzacions noves que fatal i necessàriament, després d'un període més o menys llarg, de confusió i de caos, tenen de formar-se.

De la serie de projectes i de fracassos, de les contradiccions mateixes entre'ls actes de poder i les campanyes d'oposició, s'en treuen, a judici meu, dues conseqüències. És la primera, que no podem esperar de ningú més que de nosaltres mateixos la realització de les nostres aspiracions, que'ls demés no accepten per convicció i per simpatia sinó per la força de tot un poble que les defensa. La segona es que som prou forts, per a que tot govern, siguin quines vulguin les conviccions dels homes que'l constitueixin, compregui que no pot governar tenint enfront a Catalunya.

Per això avui, en aquesta crisi general de la política espanyola, hem de concentrar-nos en nosaltres mateixos, i en lloc de donar entrada al desconsort i al pessimisme, afirmar una vegada més resoltament la nostra voluntat; fent, si es precis, una Solidaritat nova que posi de relleu que'ls catalans podem barallar-nos per qüestions socials, polítiques o religioses, però que'ns unirem sempre que's tracti de Catalunya.

En els anys que porto de diputat, he pogut observar repetides vegades l'efecte enorme que ha produït sempre que s'ha tractat d'una qüestió catalana, veure que'ls diputats que'l dia abans ens combatíem de una manera acèrba, ens presentàvem units per a donar la batalla.

I tinc la convicció de que si l'affirmació catalana sorgeix en el nostre poble ben vigorosa i entusiasta, els nous governs, les noves organitzacions que's formin contaran, com un factor indispensable, amb Catalunya. I per la nostra raó i per la nostra força impedirem que subsisteixi aquest joc desesperant de la vella política, i obtindrem, no tal o qual reforma que vulguin donar-nos, sinó totes aquelles que fermament, unànimement volguem nosaltres obtenir.

En Maura va dir-nos: «no tindreu més que lo que nosaltres, es a dir el govern i el

parlament, vos donguem». Pot ésser veritat en la forma i com a procediment. Però en el fons, devem estar convençuts, els catalans, de que no tindrem més que lo que nosaltres mateixos ens donguem.

J. VENTOSA I CALVELL

Aigua picant

Estem en la calma aparent dels primers dies de l'estiu ja començat. Son aquells dies en que acaben tots els preparatius, mentre va arribant gent, i la vila pren una fàcil estranya com d'alguna cosa que s'obra a la nova vida. Grups d'estiuejadors torben la quietut habitual i els arreglos, reparacions i converses, fan pensar amb la plenitud de l'època estival tota bruyida d'animació. Tothom es prepara, els fondistes, els botiguers, cafeters i llogaters de pisos; si fossim en una ciutat secundària diríem que van a començar unes fires i festes. Així, mentre d'aquí un més serà la colònia qui farà bullir a la població, avui es la població que bull internament deixant l'habitual i plàcid repòs. Per això aquells dies tenen tot l'encís i el regust de les coses ignorades, son el presentiment de quelcom que ja es realitat, de lo que passa cada any i segurament passarà sempre, mentre linguem una aigua per a curar, unes muntanyes exuberants de vegetació en les quals hi rajen fonts d'aigua gebrada i un clima sanitos i fresc.

Senyor, senyor, doneu-nos un istiu ric en fruits, feu arribar ben plens als automòbils, acurulleu el poble de forasters i feu que aquets trovin la salut, el repòs i es posin bons, ben bons tots els que no ho estiguin prou.

Al començar l'istiu s'ha obert també el Restaurant de la Font-vella, lloc pintoresc i predit que fa reposar planerament al esperit. Aquell pla rodejat de vegetació ja està net i ple de taules i cadires, com la font de mes a prop, la més bella de les nostres innombrables, la Font del Pico. Però en la vella un hi seu amb mes acomodu; en l'ombra de l'arbreda i bevent l'aigua boníssima, les hores hi passen rodolants, depressa, perquè quan tot es bellesa el pensament es concentra en les petites coses de lo gran i cada quart es un minut. Jo he estat a la Font del Pico i a la Vella, a l'hora del sol i la bellesa d'aquells llocs m'han aïrat, amb serenitat majestuosa, tots els records i tots els desitjos. No mes la fressa acompanyada de l'aigua que cau, destorba la meditació silenciosa.

Però la poètica Font-vella, neta i cuidada, té quelcom que la fa mes simpàtica; la servidora de l'aigua i de les ametlles durant els diumenges, es una bella i aixirida planxada—una de les més belles vilatanes,—que potser com una reconfortació, un dia a la setmana deixa'l treball del taller per anar a assodollar-se de bellesa, encare que després es tropi un xic cansada de tant anar i venir per les taules. El vianant sent mes goig davant la servidora, com el que al comprar una entrada, es trova amb una taquillera amable i guapa i sent a voltes la tentació de comprar-ne un altre i d'anar-hi sovint, solament per a dir-li les expressions paraules: Marguerida, o Mercedes, o Pepa, vol donar-me una entrada?, mentre ella amable us mira amb un somriure tentador...

Corresponent al seu saluto del número anterior en Josep el ha rebut una bella carta d'una estiuejadora, des d'un Balneari situat molt a prop de Girona. L'estiuejadora no's firma; però ja sé qui es, encare que no vull revelar el secret; no es la Mòlist, ni la Castellet, que espera amb ansia tornar a St. Hilari, ni la Maria Fuster, de la qual sempre'n recordarem el seu ditxo, amors d'aigües amors iguals, ni la Lola de Ribot, ni la Venturera Martí, la López, les Casas, ni la Company.

En el primer paràgraf, després de agrahir el saluto, diu: «com l'Iglesia celebra la festivitat de St. Pere porter del cel, així també L'ESTIUADA obra les portes d'aquesta hermosa vila fent una crida a les persones que sofreixin mals i a les de bon humor per a que vinguin an eixa vila a fruir de l'agradable temperatura i exquisita amabilitat dels seus veïns, que procuren, etc.» Després diu que'n el Balneari ont està, hi ha molt poca gent, i s'hi aborreix, ben al revés, continua dient, dels bons ratos que passo a St. Hilari, aont, malgrat els joves no ser excessivament amables, s'en pot dir el «temple de la felicitat». Ja suposem que la simpàtica comunicanta no deu trobar gaire a mancar l'amabilitat, ni les poques ganes de ballar dels nostres joves, passant tants bons ratos en companyia del seu enamorat pels bellíssims passeigs de la Font Picant. No es veritat? Aquell lloc tan diafan prou deu ésser testimoni d'algún honest idili amorós! Encare abans d'acabar em parla de la vellada i dels artistes Vergé i Lambert, que tan es lluitren i pregunta:

que faran putxinel lis aquest istiu?, a lo qual no li podem pas contestar; ens fa por que no s'en fardin; els artistes esmentals sembla que'ls hauràn mort.

Dels balls i de les festes que's fassin aquest istiu no n'hi puc aventurar res. Tots plegats som una mica ensopidots. Després, la majoria es tenen de llevar tan demati per anar a pendre l'aigua...

Respecte a lo del Parc i dels passeigs a la Barceloneta, ja li contestarà l'interesat quan l'amable comunicanta vingui, que desitjem que sigui ben aviat.

JOSEPET

LA FAMILIA DE RIUDOR

An el mateix instant que's sapigué que la Merceneta de Riudor havia sofert un atac de feridura, no quedà en tot el veïnatge de Pladeroca una sola família que no atravesés el collet de Setlloses amb l'anima apesada. De tots els ulls en brollaren llàgrimes, i de tots els llavis en sortiren paraules de condol i d'afecte. L'acompanyament que's feu a Nostramo, no l'havien pas vist els més vells del poble i pot-ser ni els nats tornarien a veure'l. Una gernació immensa acudí a la parroquia a les primeres batellades de la campana i amb tot i estar separada prop d'una hora la casa dels Riudors de Pladeroca, ni una sola velleta volgué deixar la companyia del Deu de l'Amor que estret en les mans de Mossen Martí, el sant Rector de la Parroquia, anava a portar el consol a la que durant la seva vida havia sigut l'Angel de la caritat i la mare del poble.

Eren els hereus de Riudor els senyors de la comarca i degut a la seva tradicional bonesa, no solament havien guanyades sempre les simpaties dels pladerocencs, sino que aquets se sentien orgullosos de dir-se vassalls de Riudor. A Pladeroca no hi prengueren mai peu el socialisme ni altres idees disolvents, perquè no hi havia un sol cor que no estimés an els seus senyors ni una sola boca que no alabés les seves virtuts. El sastre de Rocaneire que s'havia vestit amb la capa de Redemptor i que únicament s'havia redimit an ell mateix creant-se una fortunaça amb les gotes de suor dels rocanegrencs, no havia pogut posar mai els peus a Rocaplana, per fer-hi els seus sermons de taberna i per més que'n el temps de les cullites hi enviava dotzenes d'empresaris per veure si podrien sembrar-hi la lleuor del discontent, mai pogué lograr fer una sola conquesta, i cuarrotllat tenia de mirar-se aquell poble i an aquells senyors que feien la seva via, sens preocupar-se d'ell. A mils vegades els havia amenaçat amb els punys closos, i ell mateix s'havia convensut que les seves malediccions i amenaces res podien contra d'un amor secular que tenia per base l'agraïment.

Mossen Martí, com si'ls hi hagués plogut del cel, era la santetat mateixa i la seva casa era l'escola pels infants, la càtedra de consell pels juvenets, el refugi pels desvalguts i el lloc ont hi trobaven consol totes les tribulacions. D'ell s'en contaven coses admirables i semblava com si ell i els Riudors haguessin sigut tallats d'una mateixa fusta i cada un treballava per veure qui més faria en profit d'aquell poble. Ah que'n son de bells els preceptes del Evangelí! La seva bellesa no té limits i prenen tota la seva sublimitat quan es un angel que'ls ensenya i practica. Que més volien els pelgrosos de Rocaplana, si el poble era el paradís? Com en tota terra assaonada hi brollaven les creuetes, emprò hi havia qui els hi ensenyava que eren els escalons del camí de la vida que conduïen a la cimalla de la gloria. Quantes vegades des de'l peu de l'altar els hi havia contat mossèn Martí el cas del cec de naixement curat per Jesucrist perquè no desconfiessen de la Providencia. Deu ho ordena tot a gloria seva i profit nostre i com a prova els hi citava les mateixes paraules de l'Evangelí: «Mestre, qui es que va pecar, aquest o els seus pares?»—Ni ell ha pecat ni els seus pares, sinó que han succeïdes aquestes coses, perquè es manifesten en ell la Gloria de Deu». A la Parroquia de Pladeroca no s'hi coneixen l'orgull ni l'enveja i solament hi tenien hostatge l'amor a Deu i an el pròxim. La tribulació d'una familia era sentida per tots, i una llagrima era seguida de mil llàgrimes.

MARIA DE SULTERRA

(Seguirà)

D' Agricultura

FERTILITZACIÓ DE LES FAVES

Diversos són els factors, que l'agricultor ha de tenir en compte per a poguer establir una fórmula racional d'adobs per a la fertilització de les faves; però indubtablement que'ls primers que s'han de tenir en compte baix l'aspecte de les exigències de la planta que s'ha d'adobar, el nitrògeni, l'àcid fòsfòric i la potassa són els que's disputen aquell lloc i els que primerament s'han de tenir a la vista, per a aconseguir un èxit falaguer de producció.

Es opinió general dels agrònoms eminents que han estudiat amb especial deteniment la qüestió de la fertilització de les faves, que'l nitrògeni i la potassa són els elements que més dominen en els teixits i en el gra de la preuada lleguminosa que'ns ocupa.

Del primer de dits principis fertilitzants, o siga del nitrògeni, l'agricultor ben poc deu preocupar-se'n, doncs es sabut per tot-hom que les faves l'utilitzen extraient-lo de l'aire i serà suficient l'empleu de les petites quantitats de nitrat, per al començ de la vegetació en els terrenys que's troben mancats o són pobres de dit element.

En quant a la potassa, les faves l'absorbeixen no solament en grans quantitats, sino que ademés tenen l'habilitat de fer-ho amb extraordinària rapidesa, raons que expliquen i fan comprensible els magnífics resultats que estan donant aquelles sals en el creu de les faves.

Per a que nostres llegidors puguin formar-se concepte clar dels beneficis que produeixen els adobs potàssics en son cultiu, a continuació donem a conèixer els resultats obtinguts en un dels nombrosos ensaigs practicats. L'agricultor D. Joan Rubio, de la Granja de Granadella, província de Càceres, va dividir un camp plantat de faves en tres petites parts o parcel·les: la primera no va ser tractada per fer cap classe d'adob, o siga la parcela patró; la segona fou adobada amb superfosfat, i la tercera fou adobada amb superfosfat i potassa. Els resultats que's conseguiren, calculats per hectàrea, foren els següents: primera parcela, 900 kilos de gra; segona parcela, 1.110 kilos de gra, i tercera parcela, 1500 kilos del mateix.

L'us del superfosfat completament aïllat, produí quatre pessetes de benefici net per hectàrea, multiplicant-se aquest a la enviable suma de 77 pessetes en la tercera de les mateixes, o siga la tractada amb adob complet.

La pràctica, que's la mare de la ciència en qüestions d'agronomia, ha ensenyat que una de les millors fórmules, que s'ha de aplicar per hectàrea, en les faves, es la següent: superfosfat de cal de 18/20 de graduació, 250 kilograms; cloruro potàssic, 150 kilograms; així en terrenys de secà, però tractant-se d'hortes ont s'ha de regar, les dosis d'aquestos fertilitzants han de ser augmentades.

Aquestos dos adobs convé que siguin substituïts en les terres pobres de cals per les escories de defosforització i per el sulfat de potassa.

Si'l terreny es troba mancat de nitrògeni, convindrà emprar per hectàrea tant promte les plantes donguin senyals de vida aèria, 50 kilograms de nitrat de sosa en les línies de sembra, i si aquesta ha sigut practicada a aixams, 75 kilograms per hectàrea, escampats pel camp del mateix procediment que s'ha practicat la sembra.

Els fertilitzants fosfo-potàssics deuen ser barrejats íntimament i llençats a aixam. Per tota la superfície del terreny, uns quants dies abans de la sembra i enterrats per medi de dos passades encreuades de grada.

R. M.

Els Catalans de l'Havana

Dies enrera aquesta Redacció tingué'l plaer de rebre un follet editat pel Centre Català de l'Havana, aont hi estava ressenyada l'obra d'aquesta benemèrita entitat que des de l'altra banda del mar treballa amb l'entusiasme i abnegació dels vers patriotes per a l'engrandiment i desentrollo de totes les iniciatives que siguin en profit dels seus germans de Patria Catalana.

Bella obra la del Centre Català de l'Havana, bella pel seu esperit de catalanitat,

explendenta pel seu altruisme patriòtic, que mereix l'entusiasme de tots els que senten l'intens amor a la nostra Catalunya.

Llegint la memoria susdita un se convenç de la necessitat d'una vida d'estreta solació espiritual entre nosaltres i els nostres germans que viuen separats de la Patria en busca del profit i com a medi per a fer triomfar les seves activitats esmersades al treball.

Aquets catalans que viuen amb el cor a Catalunya, que segueixen pas a pas el nostre moviment d'actuació catalanista, són els cridats a cooperar a la gran obra de construcció nacional: ells poden i deuen en els moments de prova, en aquells moments en que l'esperit patriòtic sent defallir-se davant dels obstacles que s'oposen a les nostres aspiracions i als nostres anhels que constitueixen l'essència del nostre viure; deuen juntar als nostres clams de lliberació tot el foc sagrat d'un pregó anyorament que la seva dolça Catalunya deu avivarlos-hi en els cors sedents d'amor a la seva terra, an aquesta terra que's la nostra Mare i per la qual devem servir, per a oferir-li en holocauste al seu gran amor, totes les nostres energies, aquelles energies fecundes de promeses i que al tornar-se realitats sagellaràn la seva grandesa i'ns portaràn al triomf dels nostres desitjos més pregons.

Altíssima es la missió encomanada als nostres germans de Patria; ells amb la seva voluntat poden fer molt per al triomf de la causa de les nostres reivindicacions.

Devem posar força cura en l'obra de comunió espiritual entre'ls catalans que viuen disseminats per la terra, i com el fill que viu lluny de la mare, devem tenir per a ells les nostres paraules més sentides de encoratjament, testimoniant-los l'amor a que's fan mereixedors; no vulgueu deixar-los sols en el seu romiatge pel món febril del treball i de la lluita per la vida, tinguem per ells el grat record dels bons germans i no'ls hi regateiem les mostres de sentiment, demostrant-los-hi que Catalunya, la seva Mare Patria, els vol i reconeix com a fills que per ésser privats de les seves tendres son més estimats; encomanem-los-hi en tots moments l'escalf dels nostres afectes patriòtics i mantinguem viva i potent en ells la flama del amor a Catalunya.

D'aquesta relació espiritual forçosament en devindrà més interès i més amor a la Patria; els sacrificis que facin els catalans que viuen lluny de Catalunya per a aquesta, serà esperó que avivarà els seus amors, car tot lo que significa sacrifici es converteix en passió ascendent per a la causa estimada.

La Memoria del Centre Català de l'Havana es un estudi detallat de l'obra del Centre. La poixança del Centre queda ben manifestada en les planes del follet. El seu esperit patriòtic que viu en tot el llibre, les solenns afirmacions de Nacionalisme que com a declaracions fonamentals fan els seus socis, l'obra de tortura cultura que fa el Centre, l'apoi material que presta a totes les iniciatives patriòtiques, obrint subscripcions per als monuments de catalans il·lustres, les escoles catalanes que sosté, l'orfeó Català de l'Havana que dirigeix l'eminent Mestre Joan Gay, que ab ses cançons porta la flaire de la terra i els cants d'anyorança patriòtica; totes aquestes manifestacions catalanesques són ben dignes de que la Patria els senti agraïment, els catalans tots viu entusiasme.

Mes l'obra del Centre no queda solament reduïda an això. Els socis ademés d'aquestes belles obres de reconfortació patriòtica, gaudeixen d'una institució de socors per al cas de malalties, a quin efecte inauguraren l'any passat una hermosa «Quinta La Ballea» montada amb tots els avenços científics, i ont baix la direcció de reputats metges troben assistència inmillorable en casos de malaltia.

Veus aquí l'obra del Centre Català de la Habana.

Al enviarlos-hi l'expressió dels nostres afectes an aquestos nostres benivoluts germans, fem vots per a la major prosperitat de la seva obra, que per damunt de tots els aspectes té l'alta significació d'una obra eminentment patriòtica.

JOAN ESTIL-LAS

Moviment d'Estivejadors

Estem plenament convençuts de que la concurrència d'estivejadors a Sant Hilari augmenta cada any mes. Cap any a primers de Juliol s'havia notat la concurrència que hi ha enguany. Es aquest indici, de que al avançar-se, uns es, pera fugir de les empenes del Agost, aixís com per altres es ja per poguer disfrutar de companyia ja que com es sapigut gent crida gent.

Comensem doncs la nodrida llista, cal·licatiu just comparat al tractar-se de lo que sols es començament de temporada:

Hem tingut el gust de saludar ja a D. Josep Virgili, Sra. i neboda Maria.—D. Carles Vis (Càceres).—D. Bernat Gonzalez Pino (Madrid).—Srs. Valadía i Tost; Serra Fos; Puig i Usón amb la seva Sra., i Riera Carrió de Barcelona.—D. Josep Gassó i Martí.—Don Joan Llopis advocat amb la seva filla Anita (Valencia).—D.ª Timoteu Colubí amb sa neboda Amparo (Cullera).—D.ª Enriqueta Bartrulich, amb son fill Pere (Mallorca).—D. Josep Serra (Lleida).—D. Mateu Farré i filla i D.ª Rafaela Cucurull de Farré (Barcelona).—D. Agustí Rovira (Tiana).—D. Ramon Salavert (Tarragona).—D. Bonaventura Pich (Reus).—D. Sebastià Carreiras amb la seva Sra. i fills Pompeyo i Maria (Barcelona).—D.ª Catalina Almacellas de Mor (Lleida).—D. Rosend Bartés (Sitges).—D. Esteve Calveras amb Sra. i filles (Vilafranca del Panadés).—D. Joan Bascompte (Manresa).—D. Joan Puig Marqués i Sra. (Mallorca).—D. Armand Bruguera i Sra. (Valencia).—D. Joan Catalá (Buenos Aires).—D. Josep Serra i Pal (Baronía de Rialp, Lleida).—D.ª Enriqueta Piquer (Mallorca).—D. Ramon Arnau (Alacant).

D. Fulgenci Raspall amb la seva Sra.—D. Antoni Guasch amb la seva filla.—Sr. Vallés amb la seva Sra.—D. Valentí Vergés (Sabadell).—D. Josep Giol (Reus).—Donya Dolores Alsina.—D.ª Josepa Roig.—D.ª Maria Bayer (Canet de Mar).—D. Julià Roca.—D. Roch Isbenquis i D. Fermí Torralba (Barcelona).—Srs. D. Miquel i D. Pere Fàbrega (Tortosa).—D. Josep Graner Torrus (Berga).—D. Marian Piferrer (Barcelona).

Cada any es major el contingent d'estivejadors vinguts de les regions germanes Mallorca i Valencia. Ademés dels citats mes amunt, actualment es trovan entre nosaltres de la hermosa regió valenciana, don Tomás Izquierdo, la seva Sra. D.ª Amparo Herrero i sa simpàtica neboda Sta. Matilde Gonzalez. La Sra. D.ª Leonor Montagut Vda. de D. Josep Segura amb el seu fill Pepe, acompanyant-los la seva cosina agraïda Sta. Assumpció Claver de Juan. Don Jaume Ortega Royo amb la seva Sra. donya Assumpció Rubert acompanyats de la hermosa filla Assumpció.

Tingan bona estada els simpàtics propagadors de les belleses d'aquest país de la bondat de ses incomparables aigües.

X.

Noves

Al nostre bon amic i company don Anton Busquets i Punset, mestre de primera ensenyança del poble de Sant Mateu de Bages, li ha sigut oferta la direcció de la Colonia Escolar que està organitzant la Lliga d'Higiene de Barcelona, subvencionada amb 3.000 pessetes. Segons tenim entès se tracta d'un ensaig de Colonia model.

— Amb la marca LLUNA l'antiga casa Amatller ha posat a la venda uns riquissims xocolates que's recomanen per la seva flon i delicat aroma.

Hem rebut un elegantíssim programa i tarjeta de convit de la Festa Major que celebra'l Poble d'Hostalric els dies 2, 3 i 4 del mes que som. Va ornat amb l'ensenyà catalana i porta impresa una magnífica poesia titulada *La Sardana* que publicà nostre estimat confrare *Renaixement* de Barcelona, original den B. Parramón i Castany. El susdit programa de les festes organitzades per l'Agrupació Germanor naturalment que's en català. Així mateix les

pesses dels concerts que hi fa l'orquestra Unió Artística de Barcelona són ben escullides i de bon gust.

També hem rebut els quaderns 8 i 9 de la Lectura Popular, Biblioteca d'autors catalans. Aquesta biblioteca posa cada dijous en mans del poble per 10 cèntims no més, tots els autors més celebrats del nostre Renaixement per a que aixís vagi coneixent-los i estimant-los i estimi cada dia mes la seva llengua. Els que hem rebut corresponen an en Víctor Balaguer i en Miguel Roger i com en tots publica la seva biografia i una obra de l'autor.

— Farmacia Nova den Pere Gallardo, carrer de la Rectoria, n.º 2.

Secció especial de perfumeria; especialitat en locions, perfums i sabons de les millors marques estrangeres; Aigua de Colonia extra, objectes de tocador, estotxos de fantasia, etc.

Diumenge es va obrir al públic el Restaurant de la Font Vella que com l'estiu passat va a càrrec d'en Marian Corbera.

— El millor de tots els xocolates es el d'Amatller marca LLUNA.

El passat diumenge dia 29 tingué lloc la reunió de socis fundadors de la novella germania «Sant Jordi» al objecte de nomenar la Junta Directiva.

A les 3 de la tarde, hora anunciada al efecte, se reuniren en el Saló de l'Unió gran nombre de socis, obrint-se seguidament la reunió. La Comissió organitzadora donà compte de les gestions portades a cap per a aconseguir la constitució de la Germania. Se llegí el Reglament per a el règim de la mateixa i seguidament es procedí al nomenament dels individus que devien formar la Junta, resultant el·legits per aclamació i entre vives mostres d'entusiasme els senyors següents: President: D. Ramon Rovira.—Vis-President: D. Llorenç Suñé.—Secretari: D. Ferrán Cid.—Vis-Secretari: D. Salvador Noguera.—Tresorer: D. Pere Gallardo.—Vocals: D. Ramon Pernaú i don Pere Moner.

El president electe D. Ramon Rovira en nom de la Junta donà expressives mercès als associats i protectors per l'entusiasme que havien posat en l'obra de la nostra germania i feu vots per a que amb l'esforç de tots segueixi una ruta ben triomfal.

Des de primer d'any funciona una mutualitat en cada una de les escoles públiques de nois i noies que dirigeixen el senyor Cid i la Sra. Matabosch. La mutualitat està organitzada amb arreglo a les instruccions de l'Institut Nacional de Previsió i l'Estat fa poc ha concedit 25 ptes. a cada una d'elles per aquest any.

— Confiteria den Manel Planas. Especialitat en la riquíssima pasta seca *Barretets de Sant Hilari*, un dels postres més selectes. Carrer de Valls n.º 6.

Nostre volgut confrare *Renaixement* de Barcelona ha publicat un notabilíssim número dedicat a Mossen Cinto Verdader. En ell hi figuren les millors firmes dels literats catalans: En Frederic Mistrall els hi ha fet ofrena de dos cartes autògrafes del gran poeta que *Renaixement* traspasa a la comissió del monument a fi de que qui les vulgui posseir ajudi a bastir-lo.

Els estimats redactors de *Renaixement* han fet, amb la publicació del número, un esforç digne de tots els elogis.

De tot cor els felicitem.

Imp. Hijos D. Casanovas, Ronda S. Pau, 67, Barcelona

CHOCOLATE
AMATLLER
CASA
FUNDADA
EN
1800
BARCELONA

MARCA
LLUNA

La casa
AMATLLER,
recomienda
sus nuevos cho-
colates marca
LLUNA
á las personas
de más fino pa-
ladar.

MAGATZEMS *EL CENTRE***de Melchor, Culí i Tarrés****5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)****BARCELONA****GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN
LLANERIA, SEDERIA i LLENCERIA**

especialment en catxemirs de seda, libertys, estampats de seda i cotó, gran varietat de gèneros blancs a preus de fàbrica i tota mena de fantasies per a la temporada.

No patireu dels ronyons,
del fete, ni pahidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions,
i al menjar teu us diari
de l' aigua de Sant Hilari.**Dipositaris a Barcelona:****IGLESIAS Y BARTOMEUS**

— ASSALT, 41 —

i al detall en totes les farmacies i tendes d' aigues minerals

La Modernista**Establiment de J. Ximeno Planas****Grans Novetats del Pais Nacionals i Estrangers****Gran local nou en la Plasseta de la Reforma****ESTABLIMENT MONTAT COM ELS MILLORS DEL ESTRANGER****Sorprenents novetats. Originalitat i bon gust****Farmacia Nova den Pere Gallardo****CARRER DE LA RECTORIA NUM. 2**

Medicaments quimicament purs. Aigues minerals i especifics del pais i extrangers. Productes vegetarians. Articles d' ortopedia, etc.

*ELIXIR dentrific Gallardo, el millor per a l' higiene de la boca*Gran assortit en perfumeria de les millors marques extrangeres.
Locions i polvos Piver. — Labons extrafins. — Objectes de tocador**Hotel Oriental**

— DE —

FRANCISCO PERICH**Cuina inmillorable. — Confortables habitacions.
Quarto de banys.****Plassa de Mn. Verdaguer****Consultori Medic i laboratori**

per a analisis d' orines

— de —

Joan Estil-las Reixach*Consulta especial per a malalties de la nutrició*

De 10 a 12 i de 3 a 5

Hort-nou, 3-baixos. — ST. HILARI SACALM**LA HISPANO SUIZA****Unica fàbrica espanyola d' automòvils****Chassis per a turisme:**

12/15—15/20—30/40—45 HP. Alfonso XIII.

Grupos marins:

15 HP. i 30 HP.

Chassis per a omnibus:

15/20 HP. i 30/40 HP.

Tallers i oficines: BARCELONA — 279, Carretera de Ribas (Sagrera)**L' ESTIUADA****Periódic de Sant Hilari Sacalm****adherit a l' Unió Catalanista****Preu de subscripció per tota la temporada:****2 pessetes**